

Kulttuurikasvatussuunnitelma käyttöön! Kokemuksia suunnitelmien teosta, toimivuudesta ja kehittämisestä.

KOPS- webinaari 2.9.2020

Koordinaattori, FM Marjo Tiainen-Niemistö

Jyväskylän kaupungin kulttuuri- ja osallisuuspalvelut

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

Opetussuunnitelma 2016: keskeisiä uudistuksia!

Kaikilla kouluasteilla uudet perusteet korostavat oppimisen iloa ja **oppilaiden omaa aktiivista roolia**. Tärkeitä ovat **vuorovaikutustaidot ja yhdessä tekeminen**, ajattelun ja oppimisen taidot sekä kasvaminen kestäväan elämäntapaan.

Laaja-alainen osaaminen.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet.

Ilmiöoppiminen. Ilmiöitä tarkastellaan **kokonaisina**, aidossa **kontekstissa**, ja niihin liittyviä tietoja ja taitoja opetellaan **oppiainerajat ylittäen**.

Uudet **oppimisympäristöt**.

Koulut kehittävät toimintakulttuuriaan **oppivan yhteisön** suuntaan.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat mainitaan yhtenä työkaluna.

VaSu (JKL): lapsi oppii toteuttamaan luovuuttaan taiteen keinoin. Hyvään hoitopäivään kuuluu mahdollisuus tutkimiseen sekä kulttuurin, musiikin, tarinoiden, kuvaamataiteen ja leikin tuottamiseen, yksin ja yhdessä muiden kanssa.

- Voiko esi- ja perusasteen koulun läpäistä näkemättä yhtään elokuvaa/käymättä teatterissa/kuulematta konserttia/tapaamatta ammattitaiteilijaa/tietämättä millaisia taiteenlajeja on ja kokeilematta itsekin/tietämättä oman kotikunnan kulttuuritarjonnasta tai kulttuuriperinnöstä mitään?

Kulttuuripolku, -reitti vai kulttuurikasvatus- vai kulttuuriopetussuunnitelma...

SOPIMUS YHTEISTYÖSTÄ

Kunnassa tai alueella tehty suunnitelma, joka antaa raamin **systemaattiselle koulun ja kulttuuritoimijoiden yhteistyölle**. Tekee kulttuurikasvatuksesta suunnitelmallista, tasa-arvoista ja tavoitteellista. Tukee opetussuunnitelman tavoitteita, tuo uusia oppimisympäristöä ja tukee kouluja niiden yleissivistävässä tehtävässä.

PAIKALLINEN SUUNNITELMA

Lähtökohtina **kunnan tai alueen kulttuuritarjonta ja paikalliset taiteen tekijät**, paikallinen ja kansallinen kulttuuriperintö ja lasten- ja nuortenkulttuurin tuoreet ilmiöt. **Sitouttaa paikalliset yhteistyökumppanit ja tekee koulujen kulttuurikasvatustyöstä omaa ja mielekästä. Voi tehdä myös kulttuuripolku- tyyppisesti eli varhaiskasvatus mukaan.**

MONINAISUUDEN HUOMIOIVA SUUNNITELMA

Laaja näkemys kulttuurista: tilaa **ammattitaiteelle** laitoksista ja vapaalta kentältä, **lasten ja nuorten itse tekemälle taiteelle** sekä moninaiselle kulttuuriperinnölle.

Taidelaitosten/taidetoimijoiden kannalta mielekäs, tukee yleisökasvatustyössä ja auttaa kehittämään lapsille ja nuorille suunnattua tarjontaa, tukee laadukkaan lastenkulttuurin kysyntää ja tarjontaa. Työllistää taiteen ammattilaisia.

Lisää kouluviihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Sisältää retkiä taidelaitoksiin ja kulttuuriperintökohteisiin, taidetyöpajoja taiteen ammattilaisten ohjauksessa/tukemana, tutustumista oman paikkakunnan kulttuuriperintöön .

PYÖRÄÄ EI TARVITSE KEKSIÄ UUDELLEEN

Toimivia kulttuurikasvatus/opetussuunnitelmia on käytössä.

<https://www.lastenkulttuuri.fi/kulttuurikasvatussuunnitelma/>

<https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/jyvaskyla/kompassi/luokkatasot>

<https://keuruunvapaa-aika.fi/wp-content/uploads/2018/11/Kulttuuripostaat-valmis-ohjelma-1.pdf>

<http://www.europeanheritageawards.eu/winners/culture-leap-educational-programme/>

Taide opetuksessa. Taiteen keinot oppimisen tukena/välineenä.

Hyvät käytännöt ja kokemukset kiertoon ja sovellettaviksi.

TÄSTÄ SE LÄHTEE !

Koonti: mitä kulttuuritoimintaa kouluilla jo on?

1. Miten itse kussakin yksittäisessä koulussa on huomioitu kulttuurikasvatus?
Esim. työskentely- tai pajapäivät, juhlat, vuosiluokittain tapahtuva kulttuurikasvatus, retket kulttuurikohteisiin, vierailut, koko koulun tapahtumat.
 2. Mitä kulttuuritarjontaa omassa kunnassa on? Mitä yhteistyötä kulttuurintuottajien, taidelaitosten, taiteilijoiden, kulttuuripalveluiden kanssa on tehty? Lähikunnat ja niiden tarjonta?
 3. Miten tämä toiminta rahoitettu? Muodostuu käsitys kulttuuritoimintaan jo käytettävästä summasta.
 4. Mitä kulttuurikasvatuksen /taidetoimijayhteistyön kannalta erityisiä piirteitä/haasteita/etuja kunnassa on?
- Kuka tekee tämän koontityön? Nimettävä yksi/kaksi hlöä/työryhmä **ja resurssi annettava** = kulttuurivastaava, kulttuuriyhdysohjaaja

Eihän meillä ole taidelaitoksia..?

- Kirjasto, taiteen perusopetus, musiikkiopisto, kotiseutuyhdistykset, seurakunta, paikallismuseot, luontokohteet, yhteistyö lähikuntien/kaupunkien kanssa, kulttuuriperintökohteet
- Konserttikeskus, Koulukino, Dokkino, Aluekeskukset (elokuva, tanssi, valokuvaus), kiertävät teatterit ja orkesterit
- Digitaaliset palvelut koulujen kulttuurikasvatuksen käyttöön, verkkomateriaalit, striimaukset

- <https://www.lastenkulttuuri.fi/materiaalit/>
- <https://opimuseossa.fi/opimuseossa/>
- <https://www.koulukino.fi/elokuvan-katsominen-koulussa>
- <https://www.koulukino.fi/oppimateriaalit-ja-elokuvat>
- <https://dokkino.fi/opetusmateriaalit/alakoulujen-opetusmateriaali-2020/>
- <https://www.elokuvaviikko.fi/opettajalle/>
- <http://www.konserttikeskus.fi/etakonsertit>
- <https://www.kulttuuriperintokasvatus.fi/mita-teemme/julkaisut/>

- Koonnin pohjalta aletaan koota suunnitelmaa:
 - Vrt. jo olemassa oleva ja tarpeet sen täydentämiselle.
 - Tasa-arvoisuus. Monipuolisuus ja ammattimaisuus.
- Sisällöntuottajat: Taidelaitosten ja kulttuuritoimijoiden kontaktoiminen.
 - **mitä toiveita kouluyhteistyölle, mitä tarjota?**
 - ”Otamme mielellään kouluryhmiä, mutta kunpa osaisi ennakoida paremmin niiden tulon”. Sitoutuminen.
 - Taidepajaohjaajat, ammattitaiteilijat koululla. Taiteen keinot oppimisen kannustajana, tukijana.
- Suunnittelun tueksi: <http://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/>
- Kulttuurivastaavaverkoston luominen
- <https://www.jyvaskyla.fi/kulttuuriaitta/avainhenkilot/kulttuurivastaavan-aitan-avain>

Mistä rahat ?

- Miten paljon yksittäiset koulut jo satsaavat ja miten se jakaantuu?
 - Vierailevat esitykset, taiteilijavieraat, retket
 - Suunnitelmallisuus mahdollistaa tehokkaamman resurssien käytön
 - Keskittäminen tuo säästöjä, yksittäisen koulun sijaan koko kunta tilaa esityksen/kiertueen/taiteilijavieraan, mahd. myös naapurikunnan kanssa
- Paikallisten kulttuuritoimijoiden satsaus : yleisötyö, ilmaisliput, harjoitusten seuraaminen, paikalliset taiteilijat, mahdolliset muut yhteistyökuviot, alueen kulttuuri- ja taidekentän toimijat mukaan suunnitteluun
- Aina ei tarvita busseja: kulttuurikohteet pyöräily- tai kävelymatkan päässä, retkien yhdistäminen (uimahalli-taidemuseo)
- Sopimukset paikallisen liikennesijän/ kanssa: alennusliput, erikoishinta kulttuuriretkillä.
- Varhaiskasvatus, opetus- , nuoriso-, ja kulttuuritoimi rahoittavat yhdessä. Liikkuva koulu ja liikkuva varhaiskasvatus- yhteistyö: tanssi, sirkus. Jyväskylässä: opetuspalvelut kustantaa kulttuuriyhdysopettajan sekä kulttuuriretkien bussikuljetukset, kulttuuripalvelut taidepajojen ja esitysten kulut.
- Hankerahoitukset alkuvaiheessa.
- Digitaaliset palvelut, verkkomateriaalien hyödyntäminen
- Kulttuuriyhdysopettajan/kulttuurivastaavan nimeäminen ja työlle varattu aika välttämätön

Esim. Laukaa: Taiteenala/kohdelähtöisesti koottu suunnitelma, jota edeltänyt alustava koonti sekä alueen kulttuuritoimijoiden kontaktointi

Luokka	Kulttuurin tai taiteen ala	Sisältö	Vastuu, yhteistyökumppani
Esiopetus	tanssi, sirkus, musiikki	Satuseikkailu päiväkodilla/koululla (esitys tai työpaja)	Päivähoito
1. lk	kirjallisuus, sanataide	Kirjastokäynti	Laukaan kirjasto
2. lk	luonnonympäristö	Luontokohteet: Saraakallio, Hitonhauta, Hartikan kirkkomaa, luontopolut	Kotiseutuyhdistykset
3. lk	musiikki	Konsertti: Jyväskylä Sinfonian kenraaliharjoitus	Jyväskylä Sinfonia
4. lk	vaihtuva taiteen ala	Työpaja koululla (2h)	Alueen taiteilijat, Kulttuuriaitta
5. lk	kulttuuriperintö	Vierailukohteet: TupasWilla-perinnepäivä Kallun tupa -kotiseutumuseo, Laukaan kirkko ja Kirkkomuseo	TupasWilla, Laukaan Säästöpankin Kulttuurirahasto Koulu
6. lk	muotoilu, kädentaidot	Vierailukohde: Taidekeskus Järvinlinna	Taidekeskus Järvinlinna
7. lk	vaihtuva taiteen ala	Vaihtuva vierailukohde: Jyväskylän taidemuseo / Alvar Aalto -museo / Suomen käsityön museo	Alueen museot
8. lk	vaihtuva taiteen ala	Työpaja koululla (2h)	Alueen taiteilijat, Kulttuuriaitta
9. lk	mediakasvatus, elokuva	Hurmos-elokuvatapahtuma koululla	Keski-Suomen elokuvakeskus

Teatteri

Sirkus

Kädentaidot

Muotoilu

Sarjakuva

Parkour

Arkkitehtuuri

- Esimerkiksi jako: varhaiskasvatus, esikoulu, ja 1-2 luokat, 3-4-luokat, 5-6-luokat ja yläkoulu

Opetussuunnitelman sisälle: mikä opittava asia on keskeinen tälle ikäluokalle?

Luokka	Kulttuurin tai taiteen alat	Työpaja/kesto 1.-8. lk kevätlk 9. lk syyslk	Mitä opitaan	Oppiaine-yhteydet	Opettajien perehdytys työpajoihin ja taidelähtöisiin menetelmiin (2 h yt-ajalla)*	Kirjaston-käytön opetus/kirjavinkkaus/vierailut	Kon-sertti syyslk	Elo-kuva syyslk	Taide-museo-vierailu kevätluk
1 lk	Draama/kirjallisuus	Prosessi-draama/sadusta näytelmäksi 1 x 3 h	ystävyyys, toisten huomioiminen, sosiaaliset taidot L1, L2, L7	ai, li, mu, ku, kä	Tanssi/draamapaja	nukketeatteri tms. elämyksellinen kirjastokäynti + kirjastokortin hankinta	x	x	
2 lk	Tanssi/luova liikunta	 2 x 2 h	vuorovaikutus, ilmaisu L1, L2, L4, L6, L7	li, mu	Tanssi/draamapaja	kirjastonkäytön opetus	x	x	
3 lk	Sanataide/kirjallisuus	Luova kirjoittaminen /tarinallistaminen 2 x 2 h	rohkeus, hyvä käytös L1, L2, L4, L7	ai, mu, ku	Kirjavinkkaus	kirjavinkkaus	x	x	
4 lk	Arkkitehtuuri muotoilu	 2 x 2 h	kulttuuriperintö muutos, luovuus L1, L2, L4, L7	ku, ymp, hi, kä, ma	Kirjavinkkaus	verkkokirjaston sekä kirjaston luokitus-järjestelmän opastus	x	x	
5 lk	Media-kasvatus/draama	Video-mielipide/elokuva 2 x 2 h	osallistuva, aktiivinen, ajatteleva, media- ja monilukutaito L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	ai, ku, mu, ymp, hi	Keskusteleva kuvatarkastelu (visuaalinen monilukutaito)	kirjavinkkaus ja e-aineistojen esittely	x	x	

6 lk	Digikulttuuri	Digitaalinen tarina/ Musiikki-video/pelit 2 h + 3 h	kulttuuriperintö, nykyculttuuri, muutos, luovuus, ryhmätyötaidot, tekijänoikeudet, media- ja monilukutaito L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7	mu, ku, ai, hi, ymp, vieraat kielet	Keskusteleva kuvatarkastelu (visuaalinen monilukutaito)	tiedonhaun perusteita	x	x	
7 lk	Taide & tiede	2-3 h	"Kaikki liittyy kaikkeen"	vaihtuvat oppiaineet / aihekokonaisuudet			x	x	x
8 lk	Draama	Tyttonä ja poikana oleminen 3 h	kasvu ja kehitys/rohkeus, sosiaaliset taidot L1, L2, L3, L4, (L5)	ai, tt, opo,	Draamapaja		x	x	
9 lk JOPO	Valokuva/ roolipeli Dokkari, yrittäjävierailu	Tulevaisuuden tarina/ omakuva-valokuva 3 h Hurmosdokkari 2h ja ammattiesittely 1h	Oma tulevaisuuden identiteetti Fakta vs fiktio ammatti-identiteetti L1, L2, L3, L4, L5, (L6, L7)	opo, tt, ai, ku yrittäjäyys, opo, ku, ai, hi, tt, yh, mu			x	x	

YPR	Vaihtuvat teemat						x	x	
7 lk	Taidemuseo- vierailu	Vierailu Jkl:n taidemuseolle 2 h	Visuaalinen monilukutaito, kuvan vastaanottaminen, näyttelyetiketti	ku, museo- kasvatus					
1-9 lk	Konsertti	Konsertti Muurame- salissa 1 h	Musiikin monet maailmat, konsertti- käyttäytyminen	mu, konsertti- kasvatus					
1-8 lk	Elokuva	Hurmos- elokuva Muurame- salissa 1-2 h	vaihtuvat sisällöt elokuvan mukaisesti	media- kasvatus, ai, ku, vaihtuvat teemat elokuvan mukaisesti	Hurmos- elokuvien opetusmateri- aali				
9 lk	Dokkari	Hurmos- dokumentti Muurame- salissa 2 h	Fakta vs fiktio, vaihtuvat sisällöt dokkarin mukaisesti	media- kasvatus, ai, ku, vaihtuvat teemat dokkarin mukaisesti					

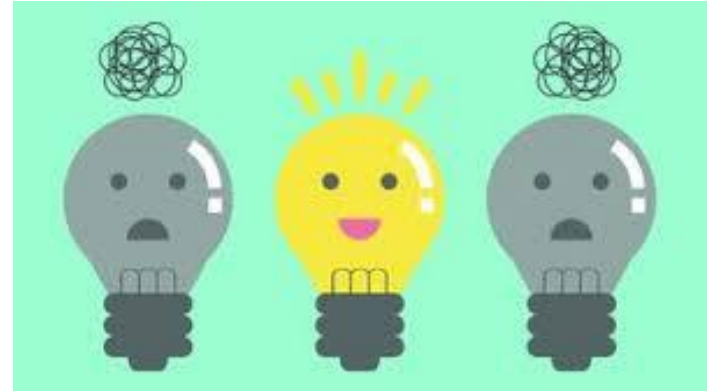
Yhteistyöllä sujuu

- Kulttuurikasvatussuunnitelma voi olla joko kokonaan tai **osittain kahden tai useamman kunnan yhteinen**. Yhteisiä osuuksia voivat olla esim. taiteilijavierailut ja kiertue-esitykset.

Suunnitelman testaaminen pilottina

- Pilotti yhdellä yhtenäiskoululla, koulualueella
- Kokonaisuus hallinnassa. Kops-työryhmä perustettu/vastuut. Kokoonpano tarkoituksenmukaisesti koulualueiden edustajat, esi-, ala- ja yläkoulu, kulttuuriyhdysopettaja, kulttuuritoimen edustaja, muut?
- Kokemukset ja palaute, jonka pohjalta tarkennetaan.
- Opettajien/kulttuurivastaavien koulutus/infopäivä

Kulttuurikasvatussuunnitelma- otetaan käyttöön

INFOTILAISUUS OPETTAJILLE esim. näin:

- Miksi otamme käyttöön kulttuurikasvatussuunnitelman?
 - Opetusjohtaja/sivistysjohtaja
- Kops- ryhmän kokoonpano ja tehtävät
 - Kulttuuriyhdysopettaja ryhmän vetäjänä
- Kulttuurikasvatussuunnitelman sisällön esittely
- Ohjeet käytännön toteutusta varten
 - Kulttuurikasvatussuunnitelma nettisivuilla
 - Opettajien rooli ja vastuut: ilmoittautumiset ym.?
 - Mistä varataan kuljetukset: valmiiksi tieto mistä varataan ja puhelin/sähköposti, laskutusohje
 - Yhteydenotot retkikohteisiin: yhteystiedot valmiina
 - Yhteystiedot työpajaohjaajille: yhteystiedot valmiina
 - Oppilaiden etukäteisohjeistuksen mahdollinen materiaali
 - Raportointi/palautelomake ja ohjeet
 - Aikataulu
 - <https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/jyvaskyla/kompassi/luokkatasot>
- KOPSin toteutuminen, sisällön päivittäminen ja kehittäminen
 - Kops-ryhmä. Kehittäminen opettajien/oppilaiden/sisällöntuottajien palautteen pohjalta. Asia omaksi. Win-Win. Oppilaita osallistava sisällön suunnittelu.
- Kysymyksiä ja vastauksia

- Suunnitelma käyttöön kaikilla kouluilla
 - Kun raami on valmiina, toteuttaminen helpottuu vuosi vuodelta. Sitkeyttä!
-
- Koululla toimiva kulttuurivastaavaverkosto, tieto kulkee, vastuut ja työnjako selkeinä
 - Lukukauden alussa opettajien infotilaisuus, jossa esitellään kopsin sisällöt ja kerrataan käytännön toimet. Kulttuurivastaavat osallistuvat infoon.
 - Kops-ryhmä kokoontuu sovittuina aikoina suunnittelu- ja palautetapaamisiin, palautekäytännön luominen, palaute myös sisällöntuottajilta. Vastaava kulttuuriyhdysopettaja TÄRKEÄ.
 - Rakenne vapauttaa sisällön suunnitteluun.

Älä jää yksin!

Lastenkulttuuri.fi sivustolle tulee nimetty ”Kopskummiryhmä”

- Oman maakunnan erityispiirteet
- Eri kokoiset kunnat
- Luovia ratkaisuja
- Monenlaisia yhteistyömalleja
- Rahoitusratkaisuja

Webinaareja jatketaan teemoitetusti

- Taidetoimijayhteistyö
- Muu yhteistyö
- Sisällöt, valtakunnallisen tarjonnan/verkkomateriaalin hyödyntäminen
- Jne.

Kokemukset kiertoon, hyvät käytännöt jakoon

KULTTUURISTA
ILOA JA VOIMAA!

Kiitos!

marjo.tiainen-niemisto@jyvaskyla.fi

Jyväskylän kaupungin kulttuuri- ja osallisuuspalvelut/Kulttuuriaitta

<http://www.jyvaskyla.fi/kulttuuriaitta>

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto

www.lastenkulttuuri.fi